

Langøre

Langøre Lodseri lå i Langøre havn, der ligger på halvøen Langøre i Stavns Fjord ved Samsøs østkyst. Her er nu en ældre Havn, der fortrinsvis bruges af bundgarnsfiskere og en lystbådehavn, der bruges af Samsøs bådejere og tiltrækker 400-500 lystbåde om sommeren. Vandet omkring halvøen er lavvandet, men er op til 9 meter dybt uden for havnen. Fotoet viser Langøres lodsboad i begyndelsen af 1920'erne. Forrest ses lods Jens Hansen. Foto: Slægts- og Lokalhistorisk Forening Samsø.

Den ældre havn er Samsøs eneste naturhavn. Den blev derfor anvendt under Englandskrigen 1801-1814, hvor indsejlingen til Langøre havn blev befæstet med skanser og kanonstillinger for at forhindre englænderne i at besætte øen og oprette et flådestøttepunkt her. I dag er der mange velbevarede volde på Samsø, hvilket illustreres af Stavnsfjordens befæstningskort. Hele området er naturfredet.

Samsøs lodshistorie er knyttet til to store og tragiske perioder i Samsøs, Danmarks og Europas historie: Englandskrigen og koleraepidemien i 1700- og 1800-tallet.

Under krigen var Samsø, efter datidens forhold, meget stærkt befæstet med søbatterier omgivet af skanser. Ifølge beretningerne om englandskrigene angreb englænderne ofte befæstningerne, men det lykkedes ikke at erobre befæstningerne.

Af lodsreglementet for Kyholm og Langøre, der blev indført i 1832 med hjemmel i Reglementet for Lodsindretningen i Danmark, der blev udstedt i 1831, fremgår, at der skulle ansættes en overlods for Kyholm og Langøre. Ifølge reglementet for Kyholm og Langøre skulle der ansættes en lods i Langøre og 2-3 lodser på Kyholm. Begge lodserier blev underlagt pladskommandanten på Kyholm, der blev udnævnt som overlods i lodsreglementet for Kyholm og Langøre.

Lodserne skulle lodse alle skibe, der skulle sejle ind til karantænestationen på Kyholm og lodse skibene ud fra Kyholm, når de blev frigivet fra karantænestationen. De havde tillige pligt til at lodse alle andre skibe under iagttagelse af de samme forskriftsmæssige bestemmelser om "Quarantænemæssige Fremgangsmaader og Behandlinger" i reglementet.

Pligten til ovennævnte iagttagelse indebar bl.a., at lodserne skulle sikre, at der ikke blev kastet noget overbord fra skibene under lodsningen. Skete det, blev lodserne pålagt en bøde på 10 rigsdaler for hver gang det skete. Halvdelen af bøden tilfaldt den, der indberettede forseelsen, den anden halvdel tilfaldt Samsøs fattige.

Desuden forventede Marineministeriet, der udstedte reglementet, at lodserne vedligeholdte fyr, lodsmærker og prikker - delvis for egen regning. Reglementet skyldtes, at Kyholm igen var blevet karantænestation som følge af den voksende skibstrafik og Europas store koleraepidemi.

Karantænestationen blev opført omkring 1710 som karantænestation for Jylland, da koleraepidemien rasede første gang. Anden gang var i perioden 1831-59, hvor pesten hærgede i Europa.

Jærmest for jeg den Her til Lidsjelle Deres Jæmselboerufet
der forlangte det udelte Omsigt over de fiske og de vilde
forandriges og Polikantfollalfer af de fiske og de vilde
Lodsboade, med tilføirende, at jeg forde jeg er so fælthelig i
at bagere Mig, for dattet Byggere af bagge antallet Boade,
Miheliggere i Hierulth for af Der, der til til Hjelp.

Langøre, den 21. September 1867.

Niels J. Jørgensen
Kaptein og Jæmmand

Jæmselboerufet
for Kapitain Overlods Hobbe,
Lidder af Dannebrog
Århus

Det er uklart, hvornår lodseriet i Langøre ophørte. Men i et brev, underskrevet af Vager- og synsmand Niels J. Jørgensen i Langøre 22. september 1867 til overlodsen i Århus kan konstateres, at han ikke kan redegøre for, hvor meget det koster at istandsætte lodseriets 2 lodsbåde.

Skrevet af Danmarks Lodsmuseumsforening.